

มาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรม  
ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19  
Social Measures and Their Impact on Crime Management Effectiveness  
During the COVID-19 Outbreak

ชาติชาย มหาคีตะ<sup>1\*</sup> และอาภาศิริ สุวรรณานนท์<sup>2</sup>  
Chatchai Mahakeeta<sup>1\*</sup> and Apasiri Suwannanon<sup>2</sup>

(Received: Sep. 22, 2023; Revised: Nov. 18, 2023; Accepted: Nov. 20, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องมาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารวบรวมสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 และ 2) เพื่อสร้างรูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยมีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไป แบ่งออกเป็น 6 ภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 540 คน และจัดการสนทนากลุ่มกับผู้แทนจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 12 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 อันดับที่ 1 คือ อาชญากรรมทางเทคโนโลยีและอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางสังคมที่เหมาะสม อันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมายและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน การวิเคราะห์ผลการวิจัยรูปแบบมาตรการทางสังคม คือ การสร้างความตระหนักรู้และควบคุมตนเองจากภายในครอบครัวและชุมชน การสร้างจิตสำนึกต่อสังคมร่วมกันกับภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในชุมชน การสร้างคุณธรรมทางสังคม การสร้างนวัตกรรมทางสังคม และการสร้างความยั่งยืนของมาตรการทางสังคมในภาวะวิกฤต

**คำสำคัญ:** มาตรการทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม การแพร่ระบาดของโควิด 19

<sup>1</sup> บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร 10300  
Graduate School Suandusit University ,Bangkok 10300,Thailand

\*Corresponding author, e-mail: Charl\_guy@hotmail.com

<sup>2</sup> บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร 10300  
Graduate School Suandusit University ,Bangkok 10300,Thailand

## ABSTRACT

The research on social measures in applying and supporting the effectiveness of crime management during the Covid-19 outbreak had two primary objectives: 1) to study the crime situation during the Covid-19 pandemic, and 2) to create appropriate social measures to support the effectiveness of crime management during this period. This research employed a quantitative approach, utilizing questionnaires as the primary research tool with a sample of 540 individuals from the general public across 6 regions in Thailand. Additionally, group discussions were conducted with representatives from relevant agencies, totaling 12 participants. Statistical analyses included percentage, frequency, and standard deviation.

The findings of the research identified cyber-crimes and property crimes as the primary crime problems during the Covid-19 pandemic. Regarding appropriate social measures, the respondents emphasized the importance of parents acting as role models, respecting the law, and actively participating in crime prevention alongside government officials and community leaders.

The analysis of research results led to the identification of a model consisting of five key social measures, termed the "5 S social measures." These measures encompassed self-awareness and control in the family and community, social responsiveness with government and local organizations, social justice, social innovation, and sustainability of social measures during times of crisis.

**Keywords:** Social measures, Crime problems, Covid-19 pandemic

## บทนำ

ด้วยสถานการณ์โควิด 19 ระบาดในประเทศไทย ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค ความยากจน การศึกษา สุขภาพ การคุ้มครองทางสังคม การป้องกันความรุนแรง การแสวงหาประโยชน์และการละเมิดประเภทต่างๆ (United Nations Development Program, 2021) และปรากฏว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดได้ยืดเยื้อยาวนานเข้าสู่ระลอก 3 และอีกหลายระลอกถัดมา กระทั่งต่อภาพรวมทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้มีก่นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ทั้งตามท้องถนน หรือบนโลกออนไลน์ ด้วยเหตุที่ปัจจุบันนี้อาชญากรรมปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่จึงเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมรวมทั้งออกกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย แต่ปัญหาอาชญากรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ภาคประชาชนจำเป็นต้องเรียนรู้ภัยอันตรายจากปัญหาอาชญากรรมและร่วมเฝ้าระวังปัญหาในพื้นที่ของตนเอง ตามแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยา แนวทางการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชน ให้มีความเข้มแข็งความร่วมมือกับ

หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ส่งเสริมระบบยุติธรรมชุมชน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม นอกจากนี้ยังพบว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ทำให้องค์กรอาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวครั้งใหญ่ ในการเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายมาเป็นเหยื่อที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบไซเบอร์เพิ่มมากขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยแบ่งเป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ การฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต การใช้ไวรัสเรียกค่าไถ่ การแทรกซึมตลาดการค้าออนไลน์ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยอาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ต (ฐกฤต แก้วทับทิม, 2564, น. 163)

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมรวมทั้งออกกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยแต่ก็หาทำให้อาชญากรรมหยุดนิ่งไปได้ ในภาคประชาชนจะหวังพึ่งเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็จำเป็นต้องเรียนรู้ภัยอันตรายใกล้ตัว ขณะเดียวกันจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 คดีอาญาโดยรวมลดลง แต่การเกิดอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยการรวมกลุ่มกันประกอบอาชญากรรมจากผู้ที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีได้หาช่องทางช่วงแพร่ระบาดก่ออาชญากรรมขึ้น เช่น การหลอกโอนเงิน การสร้างเพจปลอมเพื่อขโมยข้อมูลส่วนบุคคล การหลอกขาย/พนันออนไลน์ และยังคงต้องเฝ้าระวังการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน รวมทั้งการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564, น. 1) ซึ่งจากทฤษฎีอาชญาวิทยากล่าวว่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic crime) หรืออาชญากรรมคอปกขาว (White collar crime) ไม่ได้เกิดจากคนชั้นล่างแต่เพียงอย่างเดียวแต่เกิดจากคนชั้นกลางหรือคนชั้นสูงก็เป็นอาชญากรรมได้เช่นกัน (สาวิตรี สุขศรี, 2560, น. 422) และจากผลการวิจัยของฐกฤต แก้วทับทิม (2564) งานวิจัยเรื่องการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรมไซเบอร์ในช่วงการระบาดของโควิด 19 ได้แสดงถึงแนวโน้มการขยายตัวของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชนที่มากขึ้นในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ดังนั้น มาตรการการรับมือปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่จึงต้องมีความรวดเร็วเท่าทันที่จะทำให้สังคมไทยปลอดภัย จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งได้แก่ การใช้มาตรการทางสังคม คือ การใช้กระบวนการทางสังคมเพื่อสร้างการควบคุมปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ โดยภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ การสร้างมาตรการเพื่อเฝ้าระวัง จับตา รวมทั้งการทำงานรณรงค์เพื่อกระตุ้นสังคมให้มาร่วมมือกันในการจัดการปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นหรืออาชญากรรมที่มีสถิติในอัตราสูงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด ควบคุมไปกับการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

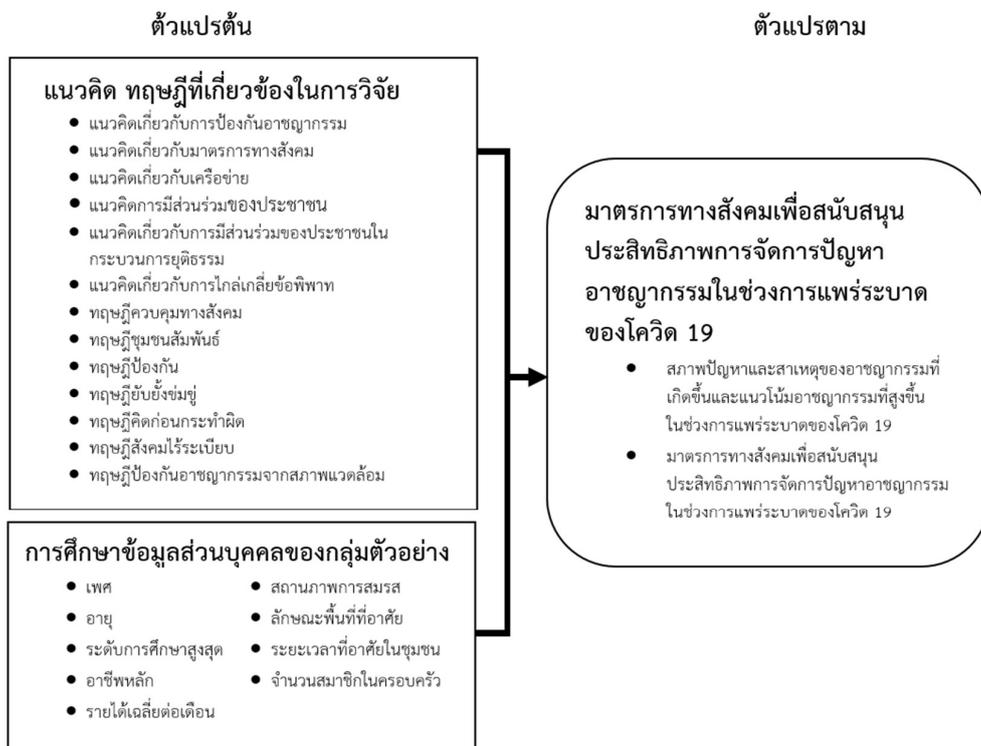
คณะผู้วิจัยจึงได้ตระหนักว่า ความร่วมมือ และการปรับตัวจากทุกภาคส่วน ด้วยความร่วมมือร่วมใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรม จึงได้มีการศึกษาเรื่องการใช้มาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 เพื่อรวบรวมวิธีการ กระบวนการทางสังคม ในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ได้จากการมีส่วนร่วม

ในการแสดงความคิดเห็นจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นมาตรการควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการหลักให้มีผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

**วัตถุประสงค์การวิจัย**

1. เพื่อศึกษารวบรวมสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19
2. เพื่อสร้างรูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

**กรอบแนวคิดในการวิจัย**



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

**วิธีดำเนินการวิจัย**

**1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

การวิจัยนี้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อให้ได้ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากแบบสอบถามเชิงปริมาณ หัวข้อในแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอาชญากรรม ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของสาเหตุและสภาพปัญหาอาชญากรรม และระดับความคิดเห็นมาตรการ

ทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของของโควิด 19 โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไปจากทุกภูมิภาคในประเทศไทย โดยจะทำการสุ่มโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability sampling) ซึ่งจะทำให้มีโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเลือกจะถือว่าเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) จากนั้นแบ่งกลุ่มประชากรตามจังหวัดในแต่ละภาค และทำการสุ่มจังหวัดด้วยการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก (Sample random sampling) ภาคละ 3 จังหวัด ได้แก่ 1) ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนครปฐม 2) ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดตราด 3) ภาคตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตาก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) ภาคเหนือ จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย 5) ภาคใต้ จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี 6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี

จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Determining of sample size) จะใช้หลักเกณฑ์ของ Taro Yamane เพื่อใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือความคลาดเคลื่อน 5% ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขนาด 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวอย่างครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของ Taro Yamane และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเก็บข้อมูลตัวอย่างเพิ่มขึ้นมาอีก 140 ตัวอย่าง คิดเป็น 35% จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่าง 540 คน

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนมาตรการทางสังคม เช่น ผู้แทนกองกำกับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้แทนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักวิชาการด้านอาชญาวิทยา ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ทำการวิจัยและผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้มาตรการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพและเพื่อยืนยันผลการวิจัยหลังจากการดำเนินงานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้จากหนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อเสนอแนะ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ขั้นตอนที่ 2 นำแนวความคิด ทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ มาสร้างแบบสอบถามโดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ โดยหัวข้อในแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของสาเหตุและสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

และระดับความคิดเห็นมาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรม ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

2.3 ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขเสร็จแล้วไปทดสอบและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.3.1 การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์และอาชีวศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เป็นข้อๆ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

2.3.3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงงานวิจัยและเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์ (Documentary Proof of Exemption Ethical Review Subcommittee for Human Research in Science) สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เลขที่ COA. No. SDU-RDI-SHS 2022-041 ลงวันที่การรับรอง คือ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ แบบสอบถามนำไปเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 540 คน เมื่อได้ข้อมูลและวิเคราะห์แล้วนั้นจะจัดทำกรสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันผลการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยใช้แนวคำถามแบบมีโครงสร้าง ได้แก่ สภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 และมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 เพื่อนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลพร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้แจกแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ตามจำนวนที่กำหนด เมื่อได้ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ช่วงเวลาเก็บข้อมูลอยู่ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ โดยจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาเพื่อสรุปประเด็น (Theme) การตีความ (Interpretation) การอภิปรายผล (Discussion) และการสรุปผล (Conclusion) เพื่อนำเสนอผลการวิจัย มีรายละเอียดวิธีการดังนี้

4.1 จัดกลุ่มของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สถิติจากแบบสอบถาม

4.2 การเรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์ค้นหา การใช้มาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 เพื่อรวบรวมวิธีการกระบวนการทางสังคม ในการสร้างการควบคุมการเกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและมาตรการทางสังคมรูปแบบใหม่ที่กำหนดขึ้นโดยประชาชนประชาชน โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเป็นผลการวิจัยเชิงปริมาณ และการถอดเทปข้อมูลจากการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นการเชิงคุณภาพรวมเข้ากับข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับแนวคิดและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาตรการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ

4.4 สรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจัดทำรูปเล่มนำเสนอ และทำการแก้ไขในกรณีที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการได้เสนอแนะ

#### 5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประมวลผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การแปลผล โดยทำการหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายของคะแนนทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

#### ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ การศึกษาสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 พบว่า ประเภทของอาชญากรรมที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 คือ อาชญากรรมทางเทคโนโลยี (การหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต/ในโทรศัพท์มือถือ) และอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ฉ้อโกงทรัพย์สิน/หลอกลวงเงินกู้ธนาคาร) มีจำนวนมากที่สุดโดยมีผู้ตอบ จำนวน 402 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 74.44 รองลงมา คือ อาชญากรรมทางสังคม (ยาเสพติด/การใช้ความรุนแรงในครอบครัว) โดยมีผู้ตอบจำนวน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 56.85 และอันดับที่ 3 ได้แก่ อาชญากรรมทางเพศ (ข่มขืน/ล่วงละเมิดทางเพศ) โดยมีผู้ตอบจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 40.37 สาเหตุของการเกิดอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 จากการวิเคราะห์ทางสถิติ 3 อันดับแรก พบว่า สาเหตุของการเกิดอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 มากที่สุด คือ ปัญหาหนี้สิน จำนวน 464 คน คิดเป็นร้อยละ 85.93 รองลงมา คือ ปัญหาการตกงาน จำนวน 441 คน คิดเป็นร้อยละ 81.67 และอันดับที่ 3 ได้แก่ ปัญหายาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 64.44 ส่วนแนวทางในการจัดการปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด

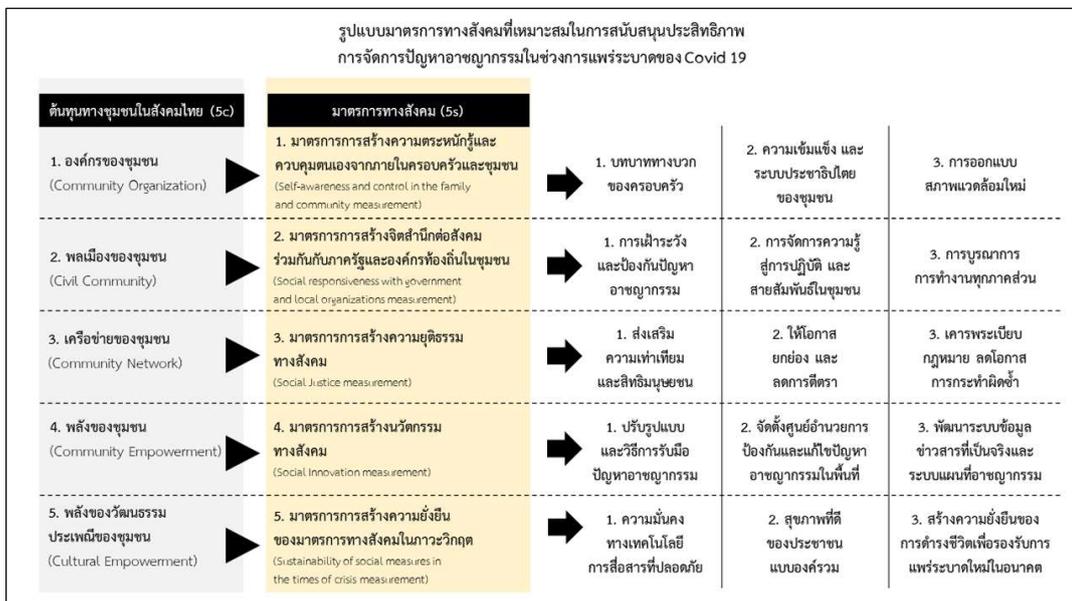
3 อันดับแรก คือ การแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ให้ประชาชนทราบ จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วม/ร่วมเป็นอาสาสมัครของประชาชนในชุมชน จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 66.48 และอันดับที่ 3 ได้แก่ การเฝ้าระวังด้วยระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 59.44

**2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2** คือ การศึกษามาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 จากการวิเคราะห์ทางสถิติ 3 อันดับแรก พบว่าอันดับที่ 1 ได้แก่ การส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมาย และมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 ( $\bar{X} = 4.56$ , S.D. = 0.60) คิดเป็นร้อยละ 91.20 อันดับที่ 2 ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการจับตา เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของชุมชน ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 ( $\bar{X} = 4.53$ , S.D. = 0.28) คิดเป็นร้อยละ 90.64 และอันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมในชุมชนทางโทรศัพท์ เช่น การส่งข้อความสั้น/มัลติมีเดีย และช่องทางการส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 ( $\bar{X} = 4.49$ , S.D. = 0.60) คิดเป็นร้อยละ 89.80 อันดับที่ 4 ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทของประชาชนและภาคประชาสังคมในกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของและรักษาปกป้องชุมชนให้มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.46 ( $\bar{X} = 4.46$ , S.D. = 0.63) คิดเป็นร้อยละ 89.22 อันดับที่ 5 ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนนำพลังความเข้มแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนและสังคม ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 ( $\bar{X} = 4.41$ , S.D. = 0.66) คิดเป็นร้อยละ 88.22 อันดับ 6 ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีความตระหนักในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้กล้องวงจรปิด หรือใช้นิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการเตือนภัย แจ้งข่าวและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมในชุมชนในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 ( $\bar{X} = 4.41$ , S.D. = 0.65) คิดเป็นร้อยละ 88.22 อันดับที่ 7 ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการรณรงค์ ลด ละ เลิก อบายมุข การพนันและยาเสพติดในครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 ( $\bar{X} = 4.41$ , S.D. = 0.66) คิดเป็นร้อยละ 88.18

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

2.1 ต้นทุนทางชุมชนที่ก่อให้เกิดมาตรการทางสังคมเพื่อการป้องกันอาชญากรรม (5 C) ประกอบด้วย 1) องค์กรของชุมชน (Community organization) 2) พลเมืองของชุมชน (Civil community) 3) เครือข่ายของชุมชน (Community network) 4) พลังของชุมชน (Community empowerment) 5) พลังของวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน (Cultural empowerment)

2.2 รูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 (5 S) ประกอบด้วย 1) มาตรการการสร้างความตระหนักรู้และควบคุมตนเองจากภายในครอบครัวและชุมชน (Self-awareness and control in the family and community measurement) 2) มาตรการการสร้างความจิตสำนึกต่อสังคมร่วมกับภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในชุมชน (Social responsiveness with government and local organizations measurement) 3) มาตรการการสร้างความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice measurement) 4) มาตรการการสร้างนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation measurement) 5) มาตรการการสร้างความยั่งยืนของมาตรการทางสังคมในภาวะวิกฤต (Sustainability of social measures in the times of crisis measurement)



ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

### สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารวบรวมสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 สรุปประเด็นสำคัญคือ สภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 อันดับที่ 1 คือ อาชญากรรมทางเทคโนโลยี (การหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต/ในโทรศัพท์มือถือ) และอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ฉ้อโกงทรัพย์สิน/หลอกลวงเงินกู้ธนาคาร/รองลงมา คือ อาชญากรรมทางสังคม (ยาเสพติด/การใช้ความรุนแรงในครอบครัว) อันดับที่ 3 ได้แก่ อาชญากรรมทางเพศ (ข่มขืน/ล่วงละเมิดทางเพศ) ส่วนสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม พบว่า อันดับที่ 1 คือ ปัญหานี้สิน รองลงมา คือ ปัญหาการตกงาน และปัญหายาเสพติดและแนวทางในการจัดการปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมให้ประชาชนทราบ รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วม/ร่วมเป็นอาสาสมัครของประชาชนในชุมชน และอันดับที่ 3 ได้แก่ การเฝ้าระวังด้วยระบบกล้องวงจรปิด (CCTV)

2. ผลการสร้างรูปแบบมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดรูปแบบมาตรการทางสังคม 7 ประการ ประกอบด้วย 1) มาตรการส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมายและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน 2) มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการจับตาเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของชุมชน 3) มาตรการส่งเสริมบทบาทของประชาชนและภาคประชาสังคมในกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของและรักษาปกป้องชุมชนให้มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม 4) มาตรการส่งเสริมบทบาทของประชาชนและภาคประชาสังคมในกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของและรักษาปกป้องชุมชนให้มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม 5) มาตรการส่งเสริมให้ประชาชนนำพลังความเข้มแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนและสังคม 6) มาตรการส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีความตระหนัก ในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้กล้องวงจรปิด หรือใช้นิติวทยาศาสตร์ มาใช้ในการเตือนภัย แจ้งข่าว และเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม 7) มาตรการส่งเสริมให้มีการณรงค์ ลด ละ เลิก อบายมุข การพนัน และยาเสพติดในครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

### อภิปรายผล

#### 1. สภาพปัญหาและสาเหตุของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 อันดับแรก

คือ อาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้แก่ การหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตและในโทรศัพท์มือถือ และ อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฉ้อโกงทรัพย์สิน/หลอกลวงเงินกู้ยืมระบบ ทั้งนี้ในส่วนของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีจำนวนมากขึ้นอาจเนื่องมาจากในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 วิถีชีวิตของประชาชนในกลุ่มต่างๆ มีความเปลี่ยนแปลงไป ในวัยเรียนต้องใช้วิธีการเรียนออนไลน์ ส่วนวัยทำงานต้องทำงานอยู่ที่บ้านด้วยการใช้ระบบออนไลน์ (Work from home) ดังนั้นในช่วงนี้จึงเป็นโอกาสให้อาชญากรใช้เทคโนโลยีทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ ในการหลอกลวงหาประโยชน์ในทางมิชอบได้ รวมทั้งการพนันออนไลน์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในยุคโควิด 19 โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ประกอบกับผู้บังคับใช้กฎหมายมีภารกิจสำคัญอื่นๆ ที่ต้องดำเนินการและยังขาดความชำนาญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จึงเป็นโอกาสให้อาชญากรที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีใช้เป็นช่องทางและโอกาสในการกระทำความผิดได้ มีการหลอกลวงทรัพย์สินจากช่องทางอินเทอร์เน็ตเป็นเงินจำนวนมาก สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วย ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational choice theory) มีแนวคิดที่ว่าผู้กระทำผิดจะคำนวณถึงต้นทุนในการกระทำผิดว่ามีน้อยกว่าผลเสียที่ได้รับแล้วจึงลงมือกระทำความผิด หรืออาจกล่าวได้ว่าผลประโยชน์ที่ได้รับมีจำนวนมากจนบุคคลกล้ากระทำความผิดกฎหมาย (พรชัย ชันตี, 2558) ดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกประกอบอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 นั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ อาชญากรที่จะกระทำผิดมีความชำนาญทางเทคโนโลยี เหลือที่เหมาะสมที่ใช้เวลากับระบบเทคโนโลยีในการเรียนและการทำงานเป็นเวลานาน และประชาชนขาดความรู้ในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจึงไม่มีความสามารถในการปกป้องทรัพย์สินของตนเองได้ จึงทำให้เกิดการประกอบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจากผู้แทนกองกำกับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ที่ว่า

*“สภาพปัญหาการที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ว่าช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ผ่านมามีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีจำนวนมากขึ้นตามที่ทุกท่านได้กล่าวไว้จริง ๆ ในขณะที่สถิติอาชญากรรมประเภทอื่นมีจำนวนน้อยลง แก๊งคอลเซ็นเตอร์มีมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการก่ออาชญากรรม เนื่องจากช่วงโควิด 19 มีการลือคาวาน์ที่ไปไหนไม่ได้ จึงเกิดอาชญากรรมออนไลน์ ถ้าเป็นผู้สูงอายุจะเป็นการหลอกลวงให้กรอกข้อมูลต่างๆ”*

นอกจากนั้นอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดยังได้ทำการเรียนรู้วิธีการหลอกลวงทางเทคโนโลยีจากต้นแบบแล้วขยายจำนวนมากยิ่งขึ้น ตามแนวคิดทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง (Differential association theory) เป็นทฤษฎีของ ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1937) กล่าวว่าบุคคลจะเป็นขโมยมืออาชีพได้ต้องได้รับการยอมรับให้เข้ากลุ่มมีฉันทาชีวก่อน ดังนั้นการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารทั้งวาจาและกิริยาท่าทางการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการเรียนรู้ว่าผู้กระทำความผิดมีความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย (พรชัย ชันตี, 2558) ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ได้ว่าการประกอบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีนี้เกิดจาก

การกระทำแบบรวมกลุ่มที่เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมภายในกลุ่มด้วยตนเองและหาช่วงโอกาสการแพร่ระบาดของโรคที่ประชาชนไม่ได้ออกจากที่พักและใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีมาประกอบอาชญากรรม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ว่าพฤติกรรมอาชญากรรม หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ โดยผ่านทางความใกล้ชิดหรือทางเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือแก๊งค์ในลักษณะองค์กรอาชญากรรม ที่ร่วมกันกระทำความผิดในลักษณะข้ามพรมแดนไปมาได้ด้วย (พรชัย ชันดี, 2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี สุขศรี (2560) เรื่องอาชญากรรมคอมพิวเตอร์/ไซเบอร์กับทฤษฎีอาชญาวิทยาที่ได้ระบุว่า ช่องทางการติดต่อสื่อสารและบริการรูปแบบต่างๆ เพื่อการรวมกลุ่มหรือเพื่อแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สัมพันธ์อย่างยิ่งกับการอธิบายสาเหตุอาชญากรรมด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) และทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง (Differential association theory) เนื่องจากบริการเหล่านี้ได้สร้างพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอาชญากรสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการขยายจำนวนสมาชิกได้อีกด้วย (สาวิตรี สุขศรี, 2560, น. 423)

นอกจากนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shestak and Koscheeva (2021) งานวิจัยเรื่อง อาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด 19 แนวโน้มและแนวทางในการแก้ปัญหา (Cyber Crime during the COVID-19 Pandemic: Key Trends and Ways to Solve the Problem) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า อาชญากรรมทางเทคโนโลยีในช่วงโควิด 19 มีลักษณะเป็นอาชญากรรมออนไลน์ที่ไม่มีขอบเขตและมีลักษณะข้ามพรมแดนซึ่งรุนแรงขึ้นจากการรวมตัวขององค์กรอาชญากรรม (Organized crime) รวมทั้งการที่ประชาชนอยู่อาศัยกับบ้านและต้องพึ่งพาอินเทอร์เน็ตในการใช้ชีวิตมากขึ้น ทั้งเพื่อการทำงานและการสนทนากันเพื่อลดความเครียด (Electronic Transaction Development Agency: ETDA, 2020) และกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการ รวมทั้งระบบจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการเงินที่มีความอ่อนไหวสูง (Volz & McMillan, 2020) เมื่อมีการใช้อินเทอร์เน็ตที่สูงขึ้น โอกาสในการประสบกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ย่อมสูงขึ้นไปด้วย ทั้งนี้เหยื่อขององค์กรอาชญากรรมออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 มักเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จึงสามารถถูกหลอกหรือตกเป็นเหยื่อได้ง่ายและเป็นเหยื่อได้ทุกเพศทุกวัย (DSI's Bureau of Development and Logistics, 2021) โดยเฉพาะในเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตกันมากขึ้นเพื่อเรียนหรือติดต่อกับครอบครัว (ETDA, 2020) และจากงานวิจัยของ รุกฤต แก้วทับทิม (2564) ได้สรุปว่าการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรมทางเทคโนโลยีแม้ไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่ก็ยังเป็นปรากฏการณ์ครั้งใหม่ที่องค์กรอาชญากรรมได้สร้างผลกระทบต่อสังคมได้มากขึ้น โดยอาศัยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มาแสวงประโยชน์อันมิชอบกันอย่างเต็มที่ โดยที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถป้องกันและปราบปรามได้อย่างเต็มกำลัง หน่วยงานภาครัฐ

จึงจำเป็นต้องหามาตรการที่เหมาะสมมาปรับใช้ให้สามารถป้องปรามองค์กรอาชญากรรมได้ โดยส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด

## 2. มาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19

มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ใน 3 อันดับแรกที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

อันดับที่ 1 ได้แก่ การส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมายและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 เนื่องจากปัจจัยสำคัญคือความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของสังคมและเป็นสถาบันแรกสุดที่จะต้องดูแลและสนับสนุนสมาชิกในครอบครัวยามประสบปัญหา ดังนั้นสถาบันครอบครัวจึงต้องเข้มแข็งมากพอที่จะโอบรับสมาชิกของตนได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งการป้องกัน (Culture of prevention) ที่ต้องเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูเด็ก การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว การปลูกฝังค่านิยมเคารพและให้เกียรติผู้อื่น การรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมและความเท่าเทียม รวมถึงการแบ่งปันความสุขและความเจริญอกงามให้เท่าเทียมกันทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีควบคุมทางสังคม (Social control theory) ที่มีความเชื่อว่าสถาบันทางสังคมโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนา และองค์กรในชุมชน มีความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมผ่านกระบวนการควบคุมบุคคล เพื่อให้กระบวนการทางสังคมสร้างกลไกในการป้องกันมิให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมอาชญากรรมหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (พรชัย ชันตี, 2558) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้เกิดความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการทำงาน องค์กรในชุมชน ฯลฯ เพื่อให้กระบวนการทางสังคมสร้างหรือพัฒนาโลกในการป้องกันมิให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน เน้นให้ผู้ปกครองมีความสามารถในการส่งเสริมหรือพัฒนาการดูแลเด็กหรือเยาวชน โดยอาศัยเครือข่ายองค์กรประชาชนในชุมชน ซึ่งการที่เด็กได้รับความอบอุ่นและมีความผูกพันที่ดีกับสถาบันครอบครัว ก็จะเป็นการสร้างกลไกป้องกันทางสังคมตามหลักทฤษฎีควบคุมทางสังคม ดังนั้นการรณรงค์ทางสังคมเพื่อลดปัญหาสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายโดยการรณรงค์เป็นมากกว่าเรื่องการให้การศึกษา การให้ความรู้ การรณรงค์ทางสังคมต้องมีประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงและต้องอาศัยพลังปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะข้อตกลง กติกา ประชามติ หรือมาตรการทางสังคม ได้แก่ พลังครอบครัว ญาติ กลุ่มเพื่อน พลังสังคม ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี พลังทางกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและนโยบายของรัฐ ดังนั้นบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่การดำรงชีวิตทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่และผู้ปกครองจึงต้องปรับตัวกับบทบาทของพ่อแม่ในยุค New normal

education คือ การเน้นย้ำให้ลูกเข้าใจถึงความสำคัญของการรับผิดชอบต่อสังคม มีความระมัดระวังในการใช้ชีวิตทั้งเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง และคนอื่นๆ บทบาทของพ่อแม่จึงต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม การเคารพกฎหมาย และปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

อันดับที่ 2 ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการจับตาเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของชุมชน ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งวิกฤตโรคระบาดเผยให้เห็นผลกระทบในแง่บวก คือ การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและระหว่างประเทศเป็นไปอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และมีการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kurki (2000) ในทฤษฎีการเสริมสร้างพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community empowerment and participation) กล่าวว่า การที่คนในชุมชนร่วมกันมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรมและแสดงความพยายามฟื้นฟูสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนบ้านของตานั้น จะช่วยลดอาชญากรรมและความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมได้โดยตรงรวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการควบคุมสังคมทางอ้อมได้ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Andershed (2020) ที่ระบุว่า ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้นำชุมชนควรปรากฏตัวในพื้นที่เพื่อร่วมมือกันทำการตรวจตราสถานที่เสี่ยงต่างๆ เพิ่มขึ้น ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูล (Information channel) ให้ส่งต่อข้อมูลและได้รับข้อเสนอแนะต่างๆ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่และหน่วยงานในท้องถิ่นที่ให้บริการสังคมต้องจัดทำแผนที่และวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรม (Mapping locally local risk factors) และควรมุ่งเน้นไปที่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่เปราะบางในชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่รวมของปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เช่น พื้นที่ที่มีระดับการว่างงานสูง (High levels of unemployment) การได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพจิต การดื่มสุราและการใช้ยาเสพติด อันเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 และการสร้างความไม่สงบในชุมชนและสังคม

อันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมในชุมชนทางโทรศัพท์ เช่น การส่งข้อความสั้น/มัลติมีเดีย และช่องทางการส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งการสร้างชุมชนเข้มแข็งก็นับเป็นพลังสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2565, น. 21) ที่ได้ระบุว่า ชุมชนเข้มแข็ง (Community Strengthening) ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่ายหรืออื่นๆ ที่มีความหมายแสดงถึง

การร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่น ๆ ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่าง ๆ ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้นอาจพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากเงื่อนไขและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน และพบว่าในสภาวะความปกติใหม่ (New normal) ปัจจัยสำคัญที่เป็นพลังของการทำงานของชุมชน ที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งพึ่งพาตนเองที่อาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการได้ 6 ประการ เช่น การจัดการความรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมในความรู้และการยกระดับองค์ความรู้สู่การปฏิบัติการมีกติกามีข้อตกลงร่วมในการจัดการ และการสร้าง “พื้นที่กลาง” หรือ “พื้นที่เจรจาและปรึกษาหารือ” และมาตรการ “ออกแบบสภาพแวดล้อมใหม่” หรือ “Crime Prevention Through Environmental Design” (CPTED) ในการลดพื้นที่อาชญากรรมและสร้างสภาพแวดล้อมให้สวยงามและใช้พื้นที่ในเชิงสร้างสรรค์ทดแทน

### ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

#### 1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

##### 1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนมาตรการทางสังคม

1.1.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับทุกภาคส่วนในชุมชนและสังคมสร้างความรู้สึกร่วมให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของและมีการได้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระตุ้นให้นำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ให้สอดคล้องกับอาชญากรรมยุคใหม่

1.1.2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของสถาบันครอบครัวและประชาชนในการดูแลและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างจิตสำนึกต่อสังคม (Social responsiveness)

1.1.3 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ควรมีนโยบายที่ป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เยาวชนและประชาชนไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม การสร้างและปรับปรุงระบบความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี (Cyber security) ให้แก่ประชาชนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยจัดเป็นกลุ่มอาสาสมัครเพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ภาคประชาชน

1.1.4 กระทรวงยุติธรรม ควรมีนโยบายสร้างให้เกิดความสมานฉันท์ในชุมชนและสังคม ลดปัญหาความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงทุกประเภท โดยการส่งเสริมระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกระจายลงสู่ชุมชนในรูปแบบศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (Civil dispute mediation center) ให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น

## 1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนมาตรการทางสังคม

1.2.1 ผู้นำและประชาชนในชุมชน ควรปฏิบัติงานที่เน้นมาตรการในการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว สร้างค่านิยมที่ดีภายในครอบครัวเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม เช่น การเคารพกฎหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต การรู้จักบทบาทและหน้าที่ที่ถูกต้องของตนเอง การไม่ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด การพูดคุยสื่อสารในทางบวกและการดำรงชีวิตแบบปรับตัวยืดหยุ่นตามสถานการณ์ พึ่งพาตนเอง ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของไทย

1.2.2 ผู้นำและประชาชนในชุมชน ควรปฏิบัติงานที่เน้นมาตรการทางสังคมในการร่วมมือในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรมมากกว่าการรอให้ปัญหาเกิดขึ้น การมีสำนักรับผิดชอบและการเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชนและสังคม สร้างกิจกรรมเพื่อบูรณาการทุกภาคส่วนในการจับตา เฝ้าระวัง มีกติกากลับและข้อตกลงร่วมกันในการสร้างความสงบสุขขึ้นในชุมชนและสังคม

1.2.3 ผู้นำและประชาชนในชุมชน ควรปฏิบัติงานที่เน้นมาตรการทางสังคมในการทำงานในเชิงรุก โดยมุ่งไปที่การป้องกันอาชญากรรม ควบคุมอาชญากรรม ลดปัญหาอาชญากรรม และเยียวยาความเสียหายของเหยื่อที่เกิดจากการประกอบอาชญากรรม

## 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างต้นแบบของชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการร่วมมือและสร้างกติกาก่อนที่่เกิดขึ้นภายในชุมชนเองเพื่อเป็นตัวอย่างในการเป็นต้นแบบทางสังคมในการป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรม

2.2 ควรทำการวิจัยแนวทางและมาตรการทางกฎหมายการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี อาชญากรรมทางเพศ ซึ่งมีอัตราสูงขึ้นในช่วงเกิดและหลังการแพร่ระบาดของโควิด 19

### เอกสารอ้างอิง

ฐกฤต แก้วทับทิม. (2564). การขยายตัวขององค์กรอาชญากรรมไซเบอร์ในช่วงการระบาดของโควิด-19.

วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์, 7(2), น. 168-180.

พรชัย ชันดี และคณะ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์*.

กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). *การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- สาวตรี สุขศรี. (2560). *อาชญากรรมคอมพิวเตอร์/ไซเบอร์กับทฤษฎีอาชญาวิทยา*. วารสารนิติศาสตร์, 46(2), น. 422-423.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ความเคลื่อนไหวทางสังคม*. วารสารภาวะสังคมไทย, 19(1), น. 1-2.
- Andershed, H. (2020). *10 Measures to consider in prevention of crime in the wake of COVID-19*. Retrieved August 3, 2022, from <https://www.esn-eu.org/10-measures-consider-prevention-crime-wake-covid-19>
- DSI's Bureau of Development and Logistics. (2021). *The New Normal of Special Investigations*. Retrieved August 1, 2022, from <https://www.dsi.go.th/Upload/41a4f341be9acaaf4876ad9fce01066f.pdf>.
- Electronic Transaction Development Agency. (2020). *Thailand Internet User Behavior*. Retrieved August 1, 2022, from <https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-UserBehavior-2022.aspx>
- Kurki, L. (2000). Restorative and Community Justice in the United States. In Michael Tonry (Ed.). *Crime and Justice: A Review of Research Vol.27* (pp. 235-303). Chicago: University of Chicago Press.
- Shestak, V. A. & Koscheeva, D. A. (2021). *Cyber Crime during the COVID-19 Pandemic: Key Trends and Ways to Solve the Problem*. Criminal policy of the Russian Federation in the field of ensuring economic security. Round table. (20 October 2021). Moscow: Institute of Legislation and Comparative Law. Social Sciences Research Network.
- Sutherland, E. H. (1937) *The Professional Thief*. Chicago: University of Chicago Press.
- United Nations Development Program. (2021). *Crime Prevention and criminal justice in the face of the COVID-19 pandemic*. Paper on *The 14th United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, Kyoto, Japan held on March 7-12, 2021*. New York: United Nations.
- Volz, D. & McMillan, R. (2020). *Hackers Hit Hospitals in Disruptive Ransomware Attack*. Retrieved July 4, 2022, from <https://www.wsj.com/articles/hackers-hit-hospitals-in-disruptive-ransomware-attack-11603992735>